

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Στη συνέχεια δίνονται δύο θέματα, ένα από την Τράπεζα θεμάτων και ένα εκτός της Τράπεζας θεμάτων. Οι συνάδελφοι που θέλουν το διαγώνισμά τους να είναι προσομοίωση των ενδοσχολικών εξετάσεων θα πρέπει να αξιοποιήσουν το πρώτο διαγώνισμα, δηλαδή το διαγώνισμα της Τράπεζας θεμάτων. Οι συνάδελφοι που θέλουν το διαγώνισμά τους να είναι προσομοίωση των πανελλαδικών εξετάσεων θα πρέπει να αξιοποιήσουν το δεύτερο διαγώνισμα, δηλαδή το διαγώνισμα που δεν έχει αντληθεί από την Τράπεζα θεμάτων.

Όσον αφορά το πρώτο διαγώνισμα, αυτό αντλήθηκε από την πλατφόρμα της Τράπεζας Θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας, που αναπτύχθηκε (MIS5070818 - Τράπεζα θεμάτων Διαβαθμισμένης Δυσκολίας για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, Γενικό Λύκειο - ΕΠΑΛ) και είναι διαδικτυακά στον δικτυακό τόπο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής (Ι.Ε.Π.) στη διεύθυνση (<http://iep.edu.gr/el/trapeza-thematon-arxiki-selida>)

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 1)

Β' Γενικού Λυκείου

Γενικής Παιδείας

Μ. Δευτέρα 29 Απριλίου 2024 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

[Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα άρθρου της Φωτεινής Τσαλίκोगλου, καθηγήτριας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου, το οποίο δημοσιεύθηκε στην εφημερίδα ΤΑ ΝΕΑ, στις 19 - 06 - 2001.]

Πολιτισμός κατά ρατσισμού

Κάθε φορά που μιλάμε για «άτομα με ειδικές ανάγκες», εκείνο που φανερώνεται είναι το ηθικό, αισθητικό, πολιτισμικό σύστημα αξιών που θεμελιώνει την κοινωνία μας. Η Κίνηση Πολιτών Κατά του Ρατσισμού επιχείρησε, σε ένα εξαιρετικό τριήμερο που διοργάνωσε με θέμα «Ο πολιτισμός κατά του ρατσισμού», να μιλήσει με τον δικό της τρόπο για τα ζωτικά αυτά ζητήματα.

Παραδομένοι καθώς είμαστε στην ηγεμονία του κανονικού, όταν αναφερόμαστε στον ανάπηρο, είναι συνήθως μέσα από μια εικόνα ελλειμματικότητας. Όχι διαφορετικός αλλά κατώτερος. Άλλος. Εξώκοσμος. Η τηλεόραση αναπαράγει και εντείνει τα στερεότυπα. Το άτομο με ειδικές ανάγκες προβάλλει σαν ένα ανυπεράσπιστο παιδί, που, όταν δεν το αγνοούμε, πρέπει να το προστατεύουμε ή να το δαιμονοποιήσουμε. Οίκτος, απαξίωση, απόρριψη, άρνηση.

Αρνούμενοι τον ανάπηρο, είναι σαν να απομακρύνουμε από τον ορίζοντά μας την έλλειψη, το γήρας, τη φθορά. Ασυνείδητα είναι σαν να καθησυχάζουμε τον εαυτό μας «εμείς είμαστε πλήρεις, αψεγάδιαστοι».

Η εκδήλωση που οργανώθηκε τέλη Μαΐου στο Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών προσέφερε μια μοναδική ευκαιρία ανατροπής των βάνανυσων αυτών στερεοτύπων. Τα ίδια τα άτομα με ειδικές ανάγκες μάς ταξίδεψαν στο μακρινό

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ταξίδι των δυνατοτήτων τους. Στο βίντεο που παρουσίασε η πρόεδρος της Εταιρείας Προστασίας Σπαστικών, Δάφνη Οικονόμου, παρακολουθήσαμε τις δημιουργικές τους δυνατότητες. Στο Καλλιτεχνικό και Βιωματικό Σεμινάριο του Προγράμματος Ανοιχτή Σκηνή, για πέντε μέρες Άγγλοι, Ιρλανδοί, Σκοτσέζοι, Έλληνες, καλλιτέχνες, εκπαιδευόμενοι, ασθενείς, ακροατές, ανάπηροι και αρτιμελείς συμμετέχουν στην πρόκληση της συνδημιουργίας στον Χορό, το Θέατρο, τη Μουσική, τη Σκηνογραφία, την Αφήγηση.

Το στοίχημα κερδίζεται. Οι διαχωρισμοί και οι ταμπέλες καταργούνται. Μόνον μια ιδιότητα παραμένει και κατισχύει. Εκείνη του δημιουργού.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Γιώργου Θεοτοκά «Αργώ», δεύτερος τόμος, εκδόσεις Εστία, Αθήνα 1992.]

[Σύγκρουση ... θρησκειών]

Η Αντιγόνη τον μεταχειριζότανε λιγάκι σαν παιδί, μεταφέροντας στις συζυγικές τους σχέσεις όλην τη στοργή της για τον γιο, που της έλειπε. [...]

Μονάχα μια φορά κοντέψανε να τσακωθούνε στα γερά, όταν γεννήθηκε η Μόρφω, τον τέταρτο χρόνο του γάμου, κι ο Φραγκίσκος, που δεν είχε σκοτιστεί ποτέ του για καμιά θρησκεία, ανακάλυψε ξαφνικά πως είτανε καθολικός και πως το παιδί τους έπρεπε να βαφτιστεί στη δική του εκκλησία. Η Αντιγόνη επέμενε να γίνει το παιδί ορθόδοξο, γιατί αισθανότανε πως το αντίθετο θα έθλιβε κατάκαρδα και ανεπανόρθωτα τους γονείς της και όλο το πελοποννησιακό συγγενολόϊ. «Κάνε μια θυσία για μένα, έλεγε, για την αγάπη μας Φραγκίσκε!». Μα ο Φραγκίσκος Δελατόλλας αποκρινότανε με ύφος δραματικό πως είταν έτοιμος να θυσιάσει τα πάντα για την αγάπη της, εξόν από τους βωμούς των προγόνων του. «Ωστε αγαπάς περισσότερο τους προγόνους σου από μένα;», ρώτησε μια μέρα απειλητικά η Αντιγόνη. «Δε σβήνεται από τη μνήμη των ανθρώπων η Ιστορία!», αποκρίθηκε ο Φραγκίσκος. Η Αντιγόνη, όμως, που είχε πειραχτεί στο φιλότιμο, ήθελε μια κατηγορηματική απάντηση. «Αγαπάς περισσότερο από μένα, συνέχισε, τους πεθαμένους Τηνιακούς κι' όλα αυτά τα βενετσιάνικα κοραφέξαλα – ναι ή όχι;». «Ναι», είπε ο Φραγκίσκος και πρόσθεσε μια φράση, που γι' αυτήν ζήτησε αργότερα πολλές φορές συγγνώμη: «Δε με καταλαβαίνεις, δε με κατάλαβες ποτέ, δε θα με καταλάβεις ποτέ! Είσαι

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

Μωραΐτισσα!». Τότες έπαψαν να μιλούν για ένα διάστημα. Τη συζυγική αυτή κρίση τη γιάτρεψε ο πατέρας της Αντιγόνης, που τους κάλεσε μια μέρα πολύ επίσημα στο γραφείο του και τους δήλωσε με το πιο κοφτό του ύφος πως, αν γίνει το μοναδικό του εγγόνι φραγκάκι, θα κάνει διαθήκη και θα αφήσει όλα τα χρήματά του στον εθνικό στόλο. «Και πηγαίνετε κατόπι, πρόσθεσε, να μαλλιοτραβιάσατε δέκα χρόνια με τους δικηγόρους του Δημοσίου, για να χαλάσετε τη διαθήκη μου – τη διαθήκη του πατέρα σας! – μέχρι του Αρείου Πάγου και ακόμα παραπέρα». Ο Φραγκίσκος αποκρίθηκε αμέσως πως είχε πάρει «κατόπιν ωρίμου σκέψεως» την απόφαση να κάνει όλες τις υποχωρήσεις για την ευτυχία της οικογένειας κ' η Μόρφω βαφτίστηκε ορθόδοξη από τον ίδιο τον παππού της, που διάλεξε και το όνομά της.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

ΘΕΜΑ Α

1^ο υποερώτημα

Σε 50 περίπου λέξεις να παρουσιάσετε τη στερεοτυπική εικόνα που έχει η κοινωνία για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το Κείμενο Α'.

[Μονάδες: /10]

2^ο υποερώτημα

Να εξηγήσετε τη λειτουργία της παρομοίωσης στη δομή της δεύτερης παραγράφου: **«Το άτομο με ειδικές ανάγκες προβάλλει σαν ένα ανυπεράσπιστο παιδί, που, όταν δεν το αγνοούμε, πρέπει να το προστατεύουμε ή να το δαιμονοποιήσουμε»**. Για ποιον λόγο την επέλεξε η συντάκτρια του Κειμένου Α';

[Μονάδες: /10]

3^ο υποερώτημα

Στη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου Α' να εντοπίσετε τρεις ελλειπτικές προτάσεις (μονάδες 6) και να εξηγήσετε τι εξυπηρετεί αυτή η γλωσσική επιλογή της αρθρογράφου (μονάδες 9).

[Μονάδες: /15]

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Β

Στα κείμενα αναφοράς παρουσιάζονται παράγοντες που διαχωρίζουν τους ανθρώπους και εντείνουν τη ρατσιστική αντιμετώπισή τους, όπως είναι η αναπηρία και οι θρησκευτικές πεποιθήσεις των ατόμων. Διαβάζοντας τα κείμενα αυτά, αποφασίζετε να συντάξετε άρθρο 350 περίπου λέξεων, το οποίο θα δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα του σχολείου σας, για να αναφερθείτε

α) στους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι υιοθετούν ρατσιστικές προκαταλήψεις εις βάρος πληθυσμιακών ομάδων και **β)** σε τρόπους με τους οποίους εσείς οι νέοι μπορείτε να αποφύγετε την αρνητική επιρροή των προκαταλήψεων αυτών.

[Μονάδες: / 30]

ΘΕΜΑ Γ

Στο κείμενο Β' ο συγγραφέας αξιοποιεί το χιούμορ σε πολλά χωρία, για να αναδείξει με πιο ανάλαφρο τρόπο το θέμα των συγκρούσεων μεταξύ των ανθρώπων για θρησκευτικούς λόγους. Να εντοπίσετε δύο σχετικά χωρία (8 μονάδες) και να εξηγήσετε πώς συμβάλλουν στην ανάδειξη του θέματος του κειμένου Β' (12 μονάδες)

[Μονάδες: /20]

ΘΕΜΑ Δ

Να ερμηνεύσετε την αιτία που προκάλεσε κρίση στον γάμο της Αντιγόνης, σύμφωνα με το κείμενο Β'. Ποια είναι η προσωπική σας τοποθέτηση στο γεγονός για το οποίο γίνεται λόγος στο κείμενο; Να αναπτύξετε την ερμηνεία σας σε ένα κείμενο 150 περίπου λέξεων, παραθέτοντας, όπου το κρίνετε απαραίτητο, συγκεκριμένα χωρία του κειμένου Β'.

[Μονάδες: /15]

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ & ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ (ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ 2)

Β' Γενικού Λυκείου

Γενικής Παιδείας

Μ. Δευτέρα 29 Απριλίου 2024 | Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΘΕΜΑΤΑ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α'

[Ελαφρώς διασκευασμένο, για τις ανάγκες της εξέτασης, κείμενο του Δημήτριου Νικόλσκυ, που δημοσιεύθηκε στις 18 / 05 / 2023 στο www.tovima.gr]

Δικαιοσύνη ... με αναπηρία

Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη και στους μηχανισμούς άσκησής της για τα άτομα με αναπηρία σχετίζεται με την ενίσχυση της δικαιοπρακτικής τους ικανότητας¹. Η συνθήκη αυτή προσδιορίζεται από τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία, η οποία έχει κυρωθεί με τον νόμο 4074 / 2012. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 12, αναγνωρίζεται ότι τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν ικανότητα προς δικαιοπραξία σε ίση βάση με τους άλλους και σε όλες τις πτυχές της ζωής.

Ωστόσο, τα περισσότερα συστήματα απονομής δικαιοσύνης περιορίζουν σημαντικά τη νομική ικανότητα των ατόμων με αναπηρία, στερώντας τους θεμελιώδη δικαιώματα, όπως ενδεικτικά η ελευθερία να λαμβάνουν τις δικές τους ιατρικές

1. Δικαιοπρακτική ικανότητα είναι η ικανότητα του ατόμου να λαμβάνει νομικά έγκυρες αποφάσεις και να συνάπτει δεσμευτικές συμβατικές σχέσεις. Καθιστά το άτομο κάτοχο νόμιμων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και έχει μεγάλη σημασία, διότι επηρεάζει όλους τους τομείς της ζωής, από την επιλογή του τόπου κατοικίας έως το εάν το άτομο θα παντρευτεί και ποιον ή από την υπογραφή συμβάσεων εργασίας έως το δικαίωμα ψήφου. Το δικαίωμα της ισότιμης αντιμετώπισης όλων των ανθρώπων από τον νόμο αποτελεί παγιωμένη αρχή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία αντανακλάται στα εθνικά και διεθνή νομικά πλαίσια.

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

αποφάσεις, να έχουν τον έλεγχο της περιουσίας τους ή να αναζητούν δικαιοσύνη, όταν τους βλάπτουν. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για άτομα με νοητική / ψυχοκοινωνική αναπηρία.

Στην Ελλάδα, όπως και στις περισσότερες χώρες, υπάρχει μια ευρέως διαδεδομένη αντίληψη ότι τα άτομα με νοητική αναπηρία πρέπει να «προστατεύονται» από τη λήψη των δικών τους αποφάσεων. Αυτό οδηγεί στο να τίθενται υπό κηδεμονία και να τους αφαιρείται η δικαιοπρακτική ικανότητα. Αυτή η προσέγγιση, όμως, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, αφού με τους παραδοσιακούς νόμους «περί κηδεμονίας» τα άτομα με αναπηρία στερούνται εν μέρει ή πλήρως τα δικαιώματά τους.

Επομένως, είναι επιβεβλημένο να υπάρξει νομοθετική πρωτοβουλία, ώστε να υλοποιηθεί η μετάβαση από την «υποκαθιστάμενη» διαδικασία λήψης αποφάσεων στην «υποστηριζόμενη». Η υποστηριζόμενη λήψη αποφάσεων δεν αποτελεί μεταβίβαση δικαιωμάτων. Παρέχεται μόνο υποστήριξη στο άτομο με αναπηρία, που, παρόλα αυτά, διατηρεί τον έλεγχο της ζωής του. Κατά συνέπεια, τα καθεστώτα πλήρους κηδεμονίας παύουν να υφίστανται και τα άτομα με αναπηρία απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματά τους. Ένα ζήτημα καθόλα εύκολο, το οποίο απαιτεί εκτενή διαβούλευση με φορείς και λειτουργούς άσκησης της δικαιοσύνης, τους εκπροσώπους των ατόμων με αναπηρία, λαμβάνοντας υπόψη καλές διεθνείς πρακτικές.

Το δικαιωματικό μοντέλο της αναπηρίας, στο οποίο συχνά αναφερόμαστε, προσδιορίζει την ανάγκη ενδυνάμωσης της «φωνής και της παρουσίας» του ατόμου με αναπηρία. Δεν είναι τίποτα άλλο, παρά η αναγνώριση να μπορούν οι ανάπηροι να παίρνουν αποφάσεις για την ίδια τους τη ζωή. Αυτό, εξάλλου, αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ευρώπη σήμερα. Σε έναν ευρωπαϊκό χώρο, με νέες δυναμικές και θεωρήσεις για την κοινωνική αλληλεγγύη, η υλοποίηση της σχετικής θεσμικής υποχρέωσης και οι αναγκαίες προσαρμογές αποτελούν πρόκληση για κάθε ευνοούμενη πολιτεία στην πορεία ενίσχυσης της συμπεριληπτικότητας και της ισονομίας.

[Ο Δημήτριος Π. Νικόλας είναι πρώην Πρόεδρος της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες στο Συμβούλιο της Ευρώπης.]

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΚΕΙΜΕΝΟ Β'

Ανημπόρια

Παντοδύναμη αισθανόμουνα όλη μου τη ζωή
αν κι είχα γεννηθεί ανάπηρη. Τώρα βήμα
δεν μπορώ να κάνω χωρίς στήριγμα.

Μου κόβεται η ανάσα όσο να 'ρθει η βοήθεια,
αλλά μαζί με πνίγει και μια αίσθηση δουλείας·
δούλος είμαι των ανθρώπων, αφού θα πρέπει
να δεχτώ τους οποιουσδήποτε όρους τους
για να επιζήσω. Ό,τι συμβαίνει ξαφνικά,
σε φέρνει στην πιο σκληρή πραγματικότητα.

Η μέρα έρχεται χωρίς όνειρα, χωρίς σχέδια,
φεύγει βιαστική κι έρχεται η νύχτα χωρίς φεγγάρι
και άστρα. Εγώ δε φεύγω. Όσο μπορώ, με το πιο
δύσκολο τραύμα, το τραύμα της ανημπόριας, θα επιζήσω.

[Κατερίνα Αγγελάκη - Ρουκ, από την ποιητική συλλογή *Των αντιθέτων διάλογοι και με τον ανήλεο χρόνο*, 2018]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

ΘΕΜΑ Α

1^ο υποερώτημα

Να παρουσιάσετε περιληπτικά (70 περίπου λέξεις) τα επιχειρήματα με τα οποία ο συγγραφέας του κειμένου Α' υποστηρίζει τη μετάβαση από την «υποκαθιστάμενη

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

διαδικασία λήψης αποφάσεων» στην «υποστηριζόμενη διαδικασία λήψης αποφάσεων» για τα άτομα με αναπηρία.

[Μονάδες: /10]

2^ο υποερώτημα

Θα χαρακτηρίζατε το ύφος του συγγραφέα στο κείμενο Α' α) επίσημο, β) χιουμοριστικό ή γ) ειρωνικό: (2 μονάδες) Να τεκμηριώσετε την επιλογή σας, παρουσιάζοντας τρία γλωσσικά μέσα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στο κείμενο αυτό (και από ένα χωρίο στο οποίο εντοπίζονται) και τη λειτουργία τους (8 μονάδες).

[Μονάδες: /10]

3^ο υποερώτημα

α) Να παρουσιάσετε, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορές στο κείμενο, τη νοηματική σχέση που υπάρχει ανάμεσα στις δύο πρώτες παραγράφους του κειμένου Α' (4 μονάδες). Έπειτα, να εντοπίσετε τον τρόπο με τον οποίο διασφαλίζεται η συνοχή ανάμεσα στις ίδιες παραγράφους (3 μονάδες).

[Μονάδες: /7]

β) Να σχολιάσετε τα γλωσσικά στοιχεία (3 μονάδες) του τίτλου του κειμένου Α'. Πόσο επικοινωνιακά αποτελεσματικό (2 μονάδες) και πόσο αντιπροσωπευτικό (3 μονάδες) του περιεχομένου του κειμένου Α' τον θεωρείτε;

[Μονάδες: /8]

ΘΕΜΑ Β

Έχοντας υπάρξει μάρτυρες πολλών φαινομένων καταπάτησης δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρία, αποφασίζετε να αποστείλετε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σύντομη επίσημη επιστολή (350 – 400 λέξεις) στην Υπουργό Κοινωνικής Συνοχής, για α) να παρουσιάσετε τις μορφές καταπάτησης των δικαιωμάτων των αναπήρων που, εσείς προσωπικά, θεωρείτε σοβαρότερες και β) να προτείνετε συγκεκριμένους τρόπους με τους οποίους η Πολιτεία δύναται να εντάξει σήμερα τα άτομα με αναπηρία στην εργασία και την κοινωνία. Στο κείμενό σας μπορείτε να αξιοποιήσετε όσα στοιχεία από το κείμενο Α' και την εμπειρία σας θεωρείτε χρήσιμα.

[Μονάδες: /30]

2024 | Απρίλιος | Φάση 3 | Διαγωνίσματα Επανάληψης

ΘΕΜΑ Γ

Στο ποίημα / κείμενο Β' χρησιμοποιούνται αντιθέσεις. Να εντοπίσετε δύο από αυτές (8 μονάδες) και να παρουσιάσετε τη συμβολή τους στην ανάδειξη του βασικού θέματος του ποιήματος (12 μονάδες).

[Μονάδες: /20]

ΘΕΜΑ Δ

Στο ποίημα / κείμενο Β' το ποιητικό υποκείμενο αναφέρεται στην αναπηρία, που δυσκολεύει τη ζωή του, ιδιαίτερα καθώς περνούν τα χρόνια. Σε ένα ερμηνευτικό σχόλιο 150 περίπου λέξεων να παρουσιάσετε α) τις σκέψεις και τα συναισθήματα του ποιητικού υποκειμένου για την κατάσταση αναπηρίας στην οποία βρίσκεται και β) τα συναισθήματα που δημιουργεί σε εσάς προσωπικά η ανάγνωση του ποιήματος. Για την απάντηση στο πρώτο ερώτημα να κάνετε παραπομπές σε στίχους του ποιήματος.

[Μονάδες: /15]